

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

**DĖL IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO 5, 6, 8, 10, 11, 13, 15, 17, 18, 20 IR 21 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TAP-19-1710; TAIS NR. 19-10249(2))**

Nr. NV-2884

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Projekto tikslas – mažinti vaikų skurdą ir socialinę atskirtį, nuosekliai didinant finansinę paramą vaikus auginančioms šeimoms bei nėščiosioms moterims.

Dabartinė situacija:

Pagal Išmokų vaikams įstatymą skiriamos ir mokamos:

- universalios išmokos vaikui (vaiko pinigai) – **50,16 euro** (1,32 BSI) kiekvienam vaikui nuo gimimo iki 18 m. ir vyresniam (iki 21 m., jei jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programą), **neįgaliam vaikui** – **69,92 euro** (1,84 BSI).
- papildomai išmokos vaikui – **20,14 eurų** (0,53 BSI) vaikui nuo gimimo iki 18 metų ir vyresniam (iki 21 m., jei jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programą), augančiam tris ir daugiau vaikų auginančioje (globojančioje) arba nepasiturinčioje šeimoje, kai pajamos vienam asmeniui yra iki 183 eurų (1,5 VRP).
- vienkartinė išmokos nėščiai moteriai, neturinčiai socialinio draudimo stažo ir teisės gauti motinystės išmokos pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą – **76 eurų** (2 BSI).

Universalios išmokos vaikui gauna apie 508 tūkst. vaikų, papildomai išmokos vaikui – apie 122 tūkst. vaikų, vienkartinę išmokos nėščiajai – apie 4,21 tūkst. moterų.

Lietuvoje vaikų skurdo rizikos lygis išlieka aukštas ir 2018 m. buvo didžiausias Baltijos šalyse: vaikų iki 18 m. skurdo rizikos lygis Lietuvoje – 23,9 proc., Estijoje – 15,2 proc., Latvijoje – 17,5 proc. Viena iš dažniausiai skurdą Lietuvoje patiriančių grupių yra šeimos, auginančios vaikus (skurdo rizikos lygis, jei vienas iš tėvų augina vieną ar daugiau vaikų, – 46,8 proc., jei abu tėvai augina du ar daugiau vaikų, – 18,6 proc.).

Lietuvoje 2019 m. pradžioje gyveno 499,6 tūkst. vaikų iki 18 m. (17,9 proc. visų šalies gyventojų). 2017 m. gimė 29,6 tūkst. kūdikių, jų skaičius, palyginti su 2016 m., sumažėjo 3,3 proc. (1 tūkst. kūdikių), o 2018 m. gimė 28,2 tūkst. kūdikių, t. y. 1,7 proc. (484 kūdikiais) mažiau, palyginti su 2017 m.

Projekto esmė, nauda. Siūloma:

- Didinti universalios išmokos vaikui dydį nuo 50,16 euro (1,32 BSI (iki 2020-01-01 BSI – 38 eurai)) **iki 60,06 euro** (1,54 BSI (nuo 2020-01-01 BSI – 39 eurai)), nustatant vienodo dydžio išmoką visiems vaikams.
- Nustatyti, kad kiekvienam neįgaliam vaikui (asmeniui), kuriam nustatytas neįgalumo lygis arba 55 proc. ir mažesnis darbingumo lygis, nustatyto šio lygio terminui nuo gimimo iki 18 m. ir vyresniam (iki 21 m., jei jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programą), skiriama papildomai 40,17 eurų (1,03 BSI) išmokos vaikui. Už tą patį vaiką skiriama tik viena papildomai išmokos vaikui.
- Didinti papildomai skiriamos išmokos vaikui dydį nuo 20,14 euro (0,53 BSI) **iki 40,17 euro** (1,03 BSI), augančiam tris ir daugiau vaikų auginančioje (globojančioje) šeimoje arba nepasiturinčioje šeimoje.
- Padidinti vertinamų pajamų ribą nuo 183 eurų (1,5 VRP (iki 2020-01-01 VRP – 122 eurai)) **iki 250 eurų** (2 VRP (nuo 2020-01-01 VRP – 125 eurai)) per mėn., skiriant papildomai išmoką vaikui, augančiam nepasiturinčioje šeimoje, kai skiriant išmoką vertinamos šeimos pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui.
- Padidinti vienkartinės išmokos nėščiajai moteriai, neturinčiai teisės gauti motinystės išmokos pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą, dydį, nuo 76 eurų (2 BSI) **iki 250,77 euro** (6,43 BSI).
- Patikslinti kitas įstatymo nuostatas: aiškiau reglamentuoti teisinį pagrindą skiriant išmokas vaikams, kai vaiko globa (rūpyba) nustatoma ne Lietuvoje ir jos vykdymą perima Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija; nustatyti, kad papildomai skiriant išmoką vaikui, nepasiturinčiose šeimose gyvenančių pilnamečių vaikų iki 24 m. pajamos nevertinamos, į gausių šeimų sudėtį įskaitomi dirbantys pilnamečiai vaikai (iki 24 m., kai jie mokosi ar studijuoja aukštojoje mokykloje) nepriklausomai nuo jų gaunamų pajamų; numatyti kad, papildomai išmokos vaikui gali būti skiriama jei pajamos ir viršija 2 VRP, jei yra

paskirta socialinė parama mokiniams išimties tvarka (kai pajamos yra iki 2,5 VRP) pagal Socialinės paramos mokiniams įstatymą ir kt.

Numatoma nauda. Bus suteikta didesnė valstybės parama šeimoms, auginančioms (globojančioms) vaikus. Universalią išmoką vaikui gaus apie 521,9 tūkst. vaikų, papildomai išmoką vaikui – apie 151,6 tūkst. vaikų. Prognozuojama, kad, padidinus universalios ir papildomai skiriamos išmokos vaikui dydį bei vertinamų pajamų ribą, skurdo rizika bendroje populiacijoje sumažės 0,6 proc., vaikų iki 18 m. skurdo rizikos lygis – 2,4 proc. Skurdo rizikos lygis šeimoje, kurioje vienas iš tėvų augina vieną vaiką, sumažės 2,8 proc., du ar daugiau vaikų – 5,9 proc.; šeimoje, kurioje abu tėvai augina du vaikus, – 2,2 proc., šeimoje, kurioje abu tėvai augina tris ar daugiau vaikų, – 2 proc.

Padidinus vienkartinę išmoką nėščiai moteriai nuo 76 iki 250 eurų, pagerės finansinė moterų, kurių finansinė padėtis yra sunki, padėtis. Šią išmoką gaus apie 4,4 tūkst. moterų.

Papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis 2020 m.: nuostatomis dėl išmokų vaikams įgyvendinti – apie 152,4 mln. eurų; nuostatomis dėl vienkartinės išmokos nėščiai moteriai didinimo – apie 758 tūkst. eurų.

Įsigaliojimas – 2020-01-01.

Derinimas. Projektas be pastabų suderintas su Finansų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija. Projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pastabas ir suderintas darbine tvarka. Neatsižvelgta į Neįgaliųjų reikalų departamento pastabą, kuria nepritariama siūlymui atsisakyti skirti papildomai išmoką neįgaliam vaikui, jei jis ją gauna kaip augantis nepasiturinčioje arba gausioje šeimoje (derinimo pažyma pridedama).

Projektas su Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe suderintas darbo tvarka.

Atitiktis Vyriausybės programai – įgyvendina Vyriausybės programos siekius kurti gyvenimui šeimoje palankią aplinką; įteisinti vienodo dydžio paramą šeimoms už kiekvieną vaiką – vaiko pinigus, atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes; mažinti skurdą ir socialinę atskirtį.

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos, Lietuvos socialdemokratų darbo partijos, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos, partijos „Tvarka ir teisingumas“ koalicijos sutartyje numatyta: siekti, kad „vaiko pinigai“ nuo 2020-01-01 sudarytų 70 eurų universalią išmoką vaikui, pridedant 30 eurų universalios išmokos vaikui priedą, mokamą daugiavaikėms šeimoms ir šeimoms, kurių vidutinės pajamos vienam asmeniui per mėnesį mažesnės negu 2 valstybės remiamų pajamų dydžio; užtikrinti vienkartinės išmokos nėščiosioms moterims nuo 76 eurų iki vieno MVPD, t. y. 250 eurų padidinimą nuo 2020 m.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlome projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje kartu su kitais projektais, susijusiais su 2020 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu.

Socialinės politikos grupės patarėja
tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt

Daiva Buivydaite-Garbštienė